

YAYLI ÇALGILAR YÜKSEK LİSANS, DOKTORA ve SANATTA YETERLİK TEZ BİBLİYOGRAFYASI

R. Erol DEMİRBATIR*

ÖZET

Müzik eğitimi alanının önemli bir boyutunu oluşturan çalgı eğitimi alanında, yaylı çalgılarla ilgili yapılmış lisansüstü tez bibliyografyasının oluşturulması amaçlanmış ve bu amaçla 13 üniversitede 1987-1999 yılları arasında yazılan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezleri taranarak gruplandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaylı çalgılar (keman, viyola, viyolonsel), tezler.

SUMMARY

A Bibliography of Theses and Dissertations of Graduate, Post-Graduate and Proficiency in Art in Strings

This study aims to prepare a bibliography of the theses of graduate, post graduate and proficiency in art of music education composes an important part of strings in instrument training. It has been research and divided in groups on theses in 13 universities from 1987-1999.

Key Words: Strings (Violin, viola, violoncello), theses.

---

* *Yard. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, GSE Bölümü Müzik Eğitimi ABD Öğretim Üyesi*

GİRİŞ

Müzik eğitimi kavramsal temeller ve kuramsal model bakımından yeterince sağlam ve tutarlı bir çerçeveye oturtulmayı gerektirmektedir¹. Bu bakımdan her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da yapılan araştırmalar büyük önem taşımaktadır.

Mesleki müzik eğitimi, müzik sanatçılığı eğitimi (bestecilik, seslendiricilik / yorumculuk eğitimi), müzik bilimcilik eğitimi, müzik öğretmenliği ve müzik teknolojisi eğitimi dallarını kapsamaktadır². Bu çerçevede müzik eğitiminin temel boyutlarından birisini oluşturan çalgı eğitimi boyutu ve yaylı çalgılar, mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez öğeleridir.

Keman, viyola ve viyolonsel gerek teknik kapasite, gerek literatür ve gerekse müziksel ifadeye oldukça geniş imkanlara sahip olan, mesleki müzik eğitiminde etkin biçimde kullanılabilen çalgılar arasında yer almakta, senfonik müzik ve oda müziğinin temel çalgılarını oluşturmaktadırlar.

Ülkemizde devlet konservatuvarları, eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri ve Anadolu güzel sanatlar liselerinde yaylı çalgı eğitimi yapılmakta, bu eğitim, ilköğretim-ortaöğretim düzeyinden başlayarak üniversite lisans, yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerine değin sürdürülmektedir.

İlgili kurumlarca açılan lisansüstü programlarda yaylı çalgılar ve eğitimi ile ilgili araştırmalara yer verilmekte, bu araştırmalar, gelecekte yapılabilecek yeni araştırmalara ışık tutmaktadır. Yaylı çalgıların uluslararası alanda çok geniş bir literatürü olmasına karşın, ülkemizde Türkçe'ye çevrilmiş kaynak sıkıntısı çekilmektedir. Bu alanda yapılacak araştırmaların artarak devam etmesi, verilen eğitimin niteliğini de geleceğe yönelik olarak olumlu yönde etkileyecektir.

Bu çalışmada, yaylı çalgılar ile ilgili lisansüstü araştırmalara dayanak ve referans oluşturması, konu seçiminde yol göstermesi, ayrıca, birbirini tamamlayıcı araştırmalar arasında ilişki kurulmasına da katkı sağlayacağı düşüncesiyle “yaylı çalgılar lisansüstü tez bibliyografyası”nın oluşturulması tasarlanmıştır.

Bu amaçla, ülkemizdeki 13 üniversitede 1987-1999 yılları arasında yazılan 42 yüksek lisans, 7 doktora ve sanatta yeterlik tezi taranmış; bulgular, yazarın soyadı, adı, tezin adı, yeri, yılı, sayfa sayısı, biçiminde tasnif edilerek soyadı harf sırasına göre dizilmiştir.

---

¹ Ali UÇAN, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler ve Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.

² Aynı, s. 27.

Keman, viyola ve viyolonsel dallarıyla ilgili belirtilen yıllarda yapılmış, ancak kayıtlarda saptanamadığı için yer verilemeyen tezlerin bulunması olası olmakla birlikte; yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun bu çalışmada yer aldığı söylenebilir (Yaylı çalgılar ailesinin diğer bir üyesi olan kontrbasla ilgili her hangi bir tez belirlenmemiştir).

Tezlerin üniversiteler arası dağılımıyla ilgili yapılan bir istatistik, tablo oluşturularak sona eklenmiştir.

Bu çalışmanın ilgililere ve araştırmacılara yararlı ve yardımcı olması dileğimidir.

I. KEMAN DALI YÜKSEK LİSANS TEZ BİBLİYOGRAFYASI

1. ALPAGUT, Uğur. **Keman Eserlerinde Metrik, Ritmik, Armonik ve Dinamik Yapılanmalar ile Bu Yapılanmaların Yayın Kullanımına Yansımalarının Keman Eğitimi Açısından İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1989, 43 s.
2. AKGÜL, Dolunay. **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Keman Eğitimi Sürecinin Değişkenlerinin Analizi Yorumlanması ve Öneriler**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 1997, 124 s.
3. AKPINAR, Mehmet. **Türk Halk Müziğinin Keman İle Seslendirilmesi Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi, 1992, 48 s.
4. ARKAN, Özlem. **Kemanın Ünlü Yorumcuları**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 26 s.
5. BULUT, Mustafa Hilmi. **Ekrem Zeki Ün'ün Eğitimciliği ve Keman Eğitimciliği**, İnönü Üniversitesi, 1994, 65 s.
6. ÇETİN (ÇALIK), Gamze. **Kemanın, Yapısal Özellikleri Bakımından Barok Dönemine Kadar Tarihsel Gelişimi ve Bu Gelişimin Barok Döneminin Keman Müziği ve Sanatına Yansımalarının İncelenmesi**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 1998, 178 s.
7. ÇOBAN, Sibel. **Üniversitelerimizin Eğitim Fakültelerinde Çağdaş Türk Müziği Öğretmeni Yetiştirmede Anadol Keman Eğitimi Sorunları ve Çözümleri**, Marmara Üniversitesi, 1987, 135 s.
8. DEMİRCİOĞLU, Nail. **Keman Öğretiminde Türk Müziğinin Kullanılabilirliği**, İnönü Üniversitesi, 1995, 86 s.
9. DOKAK, Hüsnü. **Kemanın Resimsel Çözümlemesi**, Hacettepe Üniversitesi, 1989, 25 s.
10. EĞİLMEZ, Özgür. **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Hazırlık Sınıfı Keman Eğitiminde Uygulanan Temel Yay Teknikleri**, Gazi Üniversitesi, 1998, 77 s.
11. ERDEM, Seda. **Barok, Klasik ve Romantik Dönemlerde Keman**, Hacettepe Üniversitesi, 1998, 51 s.

12. FAYEZ, Semra. **Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Hazırlık Sınıfı Keman Dersi Uygulamalarının İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1998, 195 s.
13. GERMİYANOĞLU (Aydoğan), Ebru. **Türk Bestecilerinin Keman İçin Yazdıkları Eserler ve Bunların Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitimi Programına Alınması**, Marmara Üniversitesi, 1999, 177 s.
14. GÖNLÜM, Ezgi. **Keman Ekolleri**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 26 s.
15. GÜLEÇ, K. İbrahim. **Türkiye'de Ortaöğretim Dönemi 12-18 Yaş Grubunda Keman Eğitim ve Öğretiminin Esasları**, İnönü Üniversitesi, 1994, 118 s.
16. HALKACI, Pelin. **Paul Hindemith Solo Keman Sonatları (Op. 31 Nr. 1 ve 2) Yorumu Yönelik Metin Çalışması**, Mimar Sinan Üniversitesi, 1998, 40 s.
17. İNCİROĞLU, Savaş. **Türkiye'deki Müzik Eğitimi Bölümlerinde Türk Müziği Makamlarının Keman Çalma Tekniği Yönünden İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1997, 65 s.
18. KÖYÜSTÜN, Melek. **Keman Başlangıç Metotlarına Eleştirel Bir Yaklaşım**, Dokuz Eylül Üniversitesi, 1994, 64 s.
19. ÖNGÜÇ, A. Kemal. **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitiminde Biyofiziksel Yapının Yeri ve Önemi Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi, 1998, 46 s.
20. ÖZÇELİK, Dilek. **Yeni Başlayanlar İçin Keman Metodu Denemesi**, Selçuk Üniversitesi, 1995, 141 s.
21. SÜMER, Murat. **İtalyan Kemancı-Besteciler**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 26 s.
22. TEBİŞ, Cansevil. **Keman Öğretiminde Pedagojik Temeller**, Gazi Üniversitesi, 1998, 97 s.
23. TEMEL, Canan. **Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Başlangıç Keman öğretiminde Uygulanan Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1999, 135 s.
24. ULUCAN, Özcan. **Barok, Klasik, Romantik ve Çağdaş Dönemlerde Keman**, Hacettepe Üniversitesi, 1998, 37 s.
25. USLU, Mustafa. **Türk Halk Müziği Eserlerinin Keman İle Çalınmasında Ortaya Çıkan Bazı Problemlerin Evrensel Keman Teknikleri İle Çözümlemesi**, Marmara Üniversitesi, 1991, 169 s.

II. KEMAN DALI DOKTORA TEZ BİBLİYOGRAFYASI

1. AKBULUT, Efe. **Keman Öğretim Programında Öngörülen Temel Hedeflerin Gerçekleşme Durumu**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1996, 69 s .
2. AKINCI, Sibel. **Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Kullanılabilecek Keman Konçertoları Dağarının İncelenmesi**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 1998, 455 s.
3. BARUT, Zeynep. **Türk Musikisinde Keman Eğitimi İçin Bir Metod Araştırması**, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 1995, 124 s.

III. VİYOLA DALI YÜKSEK LİSANS TEZ BİBLİYOGRAFYASI

1. ALBUZ, Aytekin. **Başlangıç Viyola Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin İncelenmesi, Sınanması ve Değerlendirilmesi**, Gazi Üniversitesi, 1995, 101 s.
2. CANGAL, S. Murat. **Hindemith ve Bartok'un Müzik Yaşamı ve Viyola Konçertoları**, Hacettepe Üniversitesi, 1999, 21 s.
3. GENÇAY, Yusuf. **Viyolanın Gelişimi ve Edebiyatı**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 33 s.
4. İSRAFILOĞLU, Faik. **Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Eğitimi Alanında Viyola Öğretiminin Temel Esasları**, İnönü Üniversitesi, 1994, 73 s.
5. KOÇAK, Bige Bediz. **Devlet Konservatuarlarının Lise Devresinde Viyola Eğitiminde Kullanılan Kreutzer Etütlerinin Devinişsel Hedef ve Hedef Davranışlar Yönünden İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1996, 44 s.
6. TEOMETE, Zafer. **Viyola Yapısı-Müzik Tarihindeki Gelişimi-Eğitimi**, Marmara Üniversitesi, 1990, 204 s.
7. URMAN, Sine Sezer. **Barok, Klasik, Romantik ve Çağdaş Dönemlerde Viyola**, Hacettepe Üniversitesi, 1998, 38 s.
8. YAYLA, Fatih. **Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Anaçalgı Viyola Eğitiminde Kullanılan Metotların İncelenmesi**, Pamukkale Üniversitesi, 1999, 70 s.
9. YİNAL, Banu. **Paul Hindemith'in Solo Viyola İçin Yapıtları (Op 11 No: 5- Op 25 No:1 Solo Sonatları) Yorumu Yönelik Teknik Çalışma Kılavuzu**, Mimar Sinan Üniversitesi, 1997, 176 s.

IV. VİYOLONSEL DALI YÜKSEK LİSANS TEZ BİBLİYOGRAFYASI

1. AKIN, Gökhan. **Viyolonselde Çift Telde Çalma Tekniğinin Analizi ve Çalışma Şekilleri**, Marmara Üniversitesi, 1992, 183 s.
2. BALCI, Gülyar. **Fransız Viyolonsel Ekolü ve Ünlü Yorumcuları**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 31 s.
3. ELGÜN, Özgür. **Arizona State Üniversitesi'ndeki Viyolonsel Yüksek Lisans Eğitimi**, Uludağ Üniversitesi, 1999, 52 s.
4. KARA, Filiz. **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Başlangıç (Hazırlık Sınıfı) Viyolonsel Öğretimi Yöntem ve Tekniklerinin İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, 1999, 128 s.
5. KARA, Melih. **Viyolonsel'in Doğuşu ve XIX. Yüzyıla Kadar Olan Ünlü Yorumcuları**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 26 s.

6. SAKAR, Mümtaz Hakan. **Viyolonsel Başlarken Çalgı Tekniği İçin Gerekli Olan Temel Metotların Dökümü ve Bunların Analizi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, 1997, 112 s.
7. SARAÇ, A. Gürsan. **Türkiye'de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğrenciye Yansımaları**, Gazi Üniversitesi, 1992, 66 s.
8. ÖNEN, Emel Asuman. **Viyolonsel Yapımcıları ve Viyolonsel Gelişimi**, Anadolu Üniversitesi, 1993, 18 s.

V. VİYOLONSEL DALI DOKTORA ve SANATTA YETERLİK TEZ BİBLİYOGRAFYASI

1. DEMİRBATIR, R. Erol. **Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Eğitimi (Genel Durum)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1998, 187 s.
2. İŞGÖRÜR, Ümit. **Viyolonsel Alanında Barok, Klasik Empresyonist Evrelerin Temel Üslup Özellikleri ve Çağdaş Yorumlama Modelleri**, Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 1999, 43 s.
3. NAZLIAKA, Şahin İzzet. **Örnek Eserlerle Viyolonsel Edebiyatı ve Tarihi**, Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1998, 229 s.
4. SARAÇ, Ali Gürsan. **Türkiye'de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Eğitiminin Bir Boyutu Olarak Viyolonsel Öğretim Programlarında Belirlenen Devinişsel Hedefler ve Hedef Davranışların Gerçekleşme Dereceleri**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1996, 177 s.

Tablo 1. Yaylı Çalgılar Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans n	Doktora n	Sanatta Yeterlik n
Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Bolu	2 (Keman)	-	-
Anadolu Üniversitesi/Eskişehir	3 (Keman) 1 (Viyola) 3 (Viyolonsel)	-	-
Atatürk Üniversitesi Erzurum	-	1 (Keman) 1 (Viyolonsel)	-
Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir	1 (Keman) 1 (Viyolonsel)	-	1 (Viyolonsel)
Gazi Üniversitesi Ankara	8 (Keman) 2 (Viyola) 2 (Viyolonsel)	1 (Viyolonsel)	-
Hacettepe Üniversitesi Ankara	3 (Keman) 2 (Viyola)	-	1 (Viyolonsel)
İnönü Üniversitesi Malatya	3 (Keman) 1 (Viyola)	-	-
İstanbul Teknik Üniversitesi/İstanbul	-	-	1 (Keman)
Marmara Üniversitesi İstanbul	3 (Keman) 1 (Viyola) 1 (Viyolonsel)	1 (Keman)	-
Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul	1 (Keman) 1 (Viyola)	-	-
Pamukkale Üniversitesi Denizli	1 (Viyola)	-	-
Selçuk Üniversitesi/Konya	1 (Keman)	-	-
Uludağ Üniversitesi/Bursa	1 (Viyolonsel)	-	-
TOPLAM	42	4	3

Tablo 1’de görüldüğü gibi, yaylı çalgılar lisansüstü tezlerinin 42’si “yüksek lisans”, 4’ü “doktora” ve 3’ü “sanatta yeterlik” programlarında yapılmış olup; toplam 13 üniversitede dağılım göstermektedirler. Bu tezlerin 25’i keman dalı yüksek lisans, 9’u viyola dalı yüksek lisans, 8’i viyolonsel dalı yüksek lisans, 2’si keman dalı doktora, 4’ü viyolonsel dalı doktora, 1’i keman dalı sanatta yeterlik, 2’si viyolonsel dalı sanatta yeterlik tezleri olarak dağılım göstermekte olup, viyola dalında doktora ya da sanatta yeterlik tezine rastlanamamıştır. Ülkemizde 1987-1999 yılları arasında 13 üniversitede yaylı çalgılar ile ilgili lisansüstü tez araştırması yapıldığı saptanmıştır.

KAYNAKLAR

1. ER, Tülay: “G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümünde Yapılan Folklorla İlgili Lisans Tezleri Bibliyografyası”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, Ankara, 1989.
2. ERGAN, Mehmet Salih: **Türkiye Müzik Bibliyografyası**, Konya, 1994.
3. UÇAN, Ali: “Türkiye’de Cumhuriyetinin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:5, Sayı:1, Ankara, 1989.
4. UÇAN, Ali. **Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar İlkeler ve Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi yayınları, Ankara, 1994.
5. Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi, Ankara.